

Vuosikirja 2023

ProAgria
Keski-Pohjanmaa

Sisältö

Vuosi 2023 lyhyesti	1
Toiminnan perusteet	2
Johtajan katsaus	3
Hallinto ja organisaatio	4
Henkilöstö	7
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	8
Maatalous Keski-Pohjanmaalla	9
• Kasvukausi	9
• Tuottajahinnat	9
• Tuotantopanosten hinnat	10
• ProAgria Maito	12
• ProAgria Liha	15
• ProAgria Kasvi	16
• ProAgria Yritys	18
• Hankkeet	19
Keski-Pohjanmaan Kalatalouskeskus	21
Maa- ja kotitalousnaiset	24
Talouden tunnusluvut 2023	27
Yhteystiedot	28

www.proagria.fi/kp

Satu Järvenpää

Kannen kuva: Satu Järvenpää
Taitto: Tiina Fors, Creamedia
Paino: Grano Oy

Vuosi 2023 lyhyesti

- Kulunut vuosi oli ProAgria Keski-Pohjanmaa ry:n 115. toimintavuosi (1908–2023). Lisäksi Vaasan läänin Maanviljelysseuran perustamisesta tuli kuluneeksi 160 vuotta. Keski-Pohjanmaan maakunta sekä Kalajokilaakso kuuluivat aikanaan Vaasan läänin Maanviljelysseuran alueeseen.
- Vuosi 2023 oli historiallinen: Suomi liittyi sotilasliitto Natoon 31. jäsenvaltiona 4.4.2023. Hybridi-vaikutaminen lisääntyi ja myös alkutuotannon huoltovarmuuteen alettiin kiinnittää aikaisempaa enemmän huomiota.
- Vuoden 2023 alkua värityivät sähkön ja energian hintavaihtelut, tuotantopanosten, lähinnä lannoitteiden hinnan laskut sekä maidon tuottajahinnan nousut.
- Lintuinfluenssa vaivasi erityisesti turkistiloja Keski-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla. Tuotantonsa joutui viranomaispäätöksellä lopettamaan parikymmentä turkistarhaa mm. Kaustisella ja Halsualla.
- ProAgrian toiminnassa painottuivat CAP27-kauden alkaminen ja siihen liittyvien uusien tukiehtojen ja toimintamallien haltuunotto, EUn Neuvo2030-järjestelmän käynnistymiskankeudet sekä loppuvuoteen ajoittuneet henkilöstömuutokset eläköitymistien muodossa.
- ProAgria otti käyttöön marraskuussa 2023 Siilo-nimisen CRM-toiminnanhallintajärjestelmän.
- Vuoden 2023 tilinpäätös muodostui raskaasti alijäämäiseksi johtuen Neuvo-järjestelmän hitaasta käynnistymisestä, Neuvo-oikeuksien myöntämisen ruuhkautumisesta Ruokavirastossa, Siilo-ohjelmiston laskutusominaisuuksissa ilmenneistä teknisistä ongelmista sekä EU-tukiin liittyvien syysilmoitusten teon siirtymisestä vuoden 2024 alkuun.
- ProAgria Keski-Pohjanmaa osallistui Nälkä23-alkutuotannon varautumisharjoitukseen, jossa simuloitiin tuotantoeläinsiirtojen käytännön toteutumismahdollisuuksia maakuntien välillä. Harjoituksen johtopäätökset siirtyivät esityksiksi huoltovarmuusorganisaatiolle sekä lainsäädäntöön. Lisäksi ProAgria osallistui Huoltovarmuuskeskuksen järjestämään sähkökatkoihin liittyvään häiriöharjoitukseen.
- Kalatalouskeskuksen pitkäaikainen toiminnanjohtaja Eero Hakala eläköityi marraskuussa 2023. Uutena toiminnanjohtajana aloitti 4.9.2023 Elina Pusa.
- Vuosi 2023 oli Maa- ja kotitalousnaisten järjestön 90-vuotisjuhluvuosi. Juhlavuoden kunniaksi Keski-Pohjanmaalta tehtiin retket Varsinais-Suomeen sekä Virkisty vesillä -kekriristeilylle. Järjestöväki kokoontui marraskuussa Jyväskylässä pidettyyn Maa- ja kotitalousnaisten 90-vuotisjuhlaan.
- ProAgria Keskusten Liitto ja ProAgria keskuksat perustivat ProAgria Tapahtumat -osakeyhtiön vuonna 2020. Yhtiö järjestää Farmari-maatalousnäyttelyä ja KoneAgria-konenäyttelyä vuorovuosin Okranäyttelyn ja Helsingin Konemessujen kanssa. Vuonna 2023 järjestysvuorossa olivat Okra Oripäässä ja KoneAgria Tampereella.
- ProAgria Keskusten Liitto ja ProAgria keskuksat perustivat ProAgria Kiinteistöpalvelus Oy LKV -nimisen osakeyhtiön vuonna 2021. Kauppapaikasta käytetään nimitystä Maaseutukiinteistöt (maaseutukiinteistot.fi).
- ProAgria Keski-Pohjanmaa on omistajana myös Maveplan Oy:ssä.

Kehitämme suomalaista maataloutta ja maaseutua vahvalla kokemuksella ja uudistavalla otteella sekä tuotamme parhaita ratkaisuja asiakkaittemme tuottavuuden ja kannattavuuden parantamiseen. Onnistumme yhdessä!

TOIMINNAN TARKOITUS ELI MISSIO

Mahdollistamme maailman puhtaimman ja elinvoimaisimman maaseudun myös tulevaisuudessa.

TOIMINNAN VISIO JA TAVOITTEET

Tarjoamme parhaan asiakaskokemuksen liiketoiminnan kehittämiseen.

Strategiamme mukaisesti tavoitteenamme on olla

- asiakkaidemme ylivoimaisin, lisäarvoa tuottava kumppani
- kestävästi kannattava ja vaikuttava
- aktiivisesti asiakkaan yrityskokonaisuutta kehittävä
- suunnannäyttäjä ja arvostettu järjestö.

TOIMINTA-AJATUS

ProAgria Keski-Pohjanmaa tarjoaa maatalo- ja maaseutuyrittäjille kilpailukykyä parantavia asiantuntijapalveluja tukeutuen sekä oman henkilöstön että muiden asiantuntijaorganisaatioiden osaamiseen.

TOIMINNAN PERIAATTEET

ProAgria Keski-Pohjanmaa on rekisteröity yhdistys, joka edistää maatalo-, koti- ja kalataloutta sekä maaseudun yritystoimintaa järjestämällä henkilökohtaista ja ryhmäneuvontaa sekä tukemalla jäsenyhdistystensä toimintaa. Asiantuntijapalvelu lähtee aina asiakkaan tarpeista ja on eturyhmiin sitoutumatonta.

ARVOMME

- Tahdomme olla edelläkävijöitä
- Huolehdimme hyvinvoinnista
- Arvostamme vastuullisuutta
- Toimimme riippumattomasti.

ProAgria

Keski-Pohjanmaa

Näin olemme tavoittaneet 2023

2 102

ASIAKASTA

n. 50

TAPAHTUMAA

**15 000-
17 000**

NETTISIVUKÄVIJÄÄ/KK

Keski-Pohjanmaa
kohdennettua postitusta
n. 900-1050/kirje,
6x vuodessa kohderyhmästä
riippuen.
+ kaikille asiakkaille lähtevät.

30 000

VALTAKUNNALLINEN

Keski-Pohjanmaan Tiedotuslehti 4 x v.

**2 550
65 000**

ASIAKASLEHDEN JAKELU

VALTAKUNNALLINEN

#onnistummeyhdessä

Missä olit kun...

Miten yhteen vuoteen mahtuukaan monta historian kirjoihin jäävää asiaa pandemiasta soitaan ja natoon. Kun itse olemme osa tapahtumia, ei asiaa oikein tajuakaan. Konkreettisesti historia ja eletty hetki kohtasivat Suomen Natoon liittymisen päivänä 4.4.2023, kun ProAgrian johtajat pitivät vuosittaista strategiaseminaariaan. Olimme Ämmänsaarella, siinä Raateentien kupeessa Suomussalmella, Ilmari ”Iki” Kiannon kotimaisemissa. Miten sattui, että juuri 4.4. iltapäivällä, samoihin aikoihin, kun ulkoministeri Pekka Haavisto allekirjoitteli viimeisiä virallisia dokumentteja luovuttaen ne Naton arkistoitavaksi ja tasavallan presidentti Sauli Niinistön valmistautuessa Maamme-laulun soidessa seuraamaan Suomen lipun nostoa Naton Brysselin päämajan lippusalkoon, ProAgrian väki laskeutui bussista Raateentien päässä rajapuomilla sinisen taivaan alla nostamaan maljaa historialliselle hetkelle. Se oli kolmen hurraa-huodon paikka isänmaalle ja äidinkielle.

Siinä katselimme Raateentietä itään talvisodan alun taistelupaikkoihin ja muistomerkkeihin liittyvät tapahtumat juuri kerrattuna tuoreessa muistissa. Miten toisenlaista olisikaan, jos toisin olisi käynyt. Miten paljon inhimillistä kärsimystä ja aiheellista vahinkoa ehtikään sota aiheuttaa. Liekö aikakaan parantanut kaikkea.

Kuin itsestään puheemme kääntyi huoltovarmuuteen, raja-alueen asutukseen, aitoihin ja esteisiin. Vaikka ihmiset ja tavarat -ruoka mukaan lukien- liikkuvatkin melko vapaasti maailmassa, kriisit ovat pienestä kiinni. Virus, valta-yritykset, ytimen sulamiset, meteoriitti -mitä niitä nyt onkaan. Kun tapahtuu, on viisautta, että asiat ovat omilla käsissämme. On ruokaa, on energiaa, on tuotantovälineitä ja -panoksia. Siitä ProAgrian strategiassakin on kysymys, haluamme varmistaa puhtaan ja elinvoimaisen maaseudun nyt ja tulevaisuudessa niin, että ruuantuottajilla on mahdollisuus hoitaa oma osuutensa osana huoltovarmuutta ja turvallista Suomea.

ProAgrian johdolla perustettu Keski-Pohjanmaan alkutuotannon huoltovarmuusryhmä on jatkanut toimintaansa välittäen ja jakaen yleiseen turvallisuustilanteeseen liittyvää tilannekuvaa mukana oleville organisaatioille ja viranomaisille. Siellä Raateentiellä historian havistessa ympärillä huoltovarmuuden ja toimivien suomalaisten järjestelmien vakaus ja merkitys konkretisoituivat. Kyllä me pärjäämme.

Ritva-Liisa Nisula

Hallinto ja organisaatio

ProAgria Keski-Pohjanmaa ry:n ylintä päätäntävaltaa käyttää vuosikokouksen valitsema hallitus. ProAgria Keski-Pohjanmaan yhteydessä rekisteröitymättöminä yhdistyksinä toimivat Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset sekä Keski-Pohjanmaan Kalatalouskeskus, joilla molemmilla on omat johtokuntansa. Keskipohjalaisia edustaa valtakunnallisen ProAgria Keskusten Liiton hallituksessa Tapani Orjala.

Hallitus 2023

Puheenjohtaja

Tapani Orjala, Lohtaja

Varsinainen jäsen

Merja Himanka, Himanka
Lauri Juntunen, Kälviä
Jyrki Mastokangas, Halsua
Anna Niemelä, Lohtaja, MKN
Pekka Nuorala, Kalajoki
Sanna Rajala, Reisjärvi
Tero Savela, Reisjärvi, kalatalous

Varajäsen

Piia-Maria Rautiainen, Toholampi
Marko Aho, Perho
Virpi Paavola, Kaustinen
Riikka Rekilä, Lohtaja, MKN
Antti Huhtala, Kannus
Jenika Kovanen, Sievi
Juha Yli-Korpela, Kannus, kalatalous

Maitotilavaliokunta

Puheenjohtaja

Kari Rauma, Kaustinen

Jäsenet

Sini Jaakola, Kannus
Jonna Korkiakangas-Sahipakka, Perho
Paula Mäenranta, Ullava
Markus Kivelä, Kälviä
Timo Lankila, Kalajoki
Sari Isoaari-Pollari, Toholampi
Jenika Kovanen, Sievi
Satu Lappi, Lestijärvi
Tiina Hautakoski, Halsua
Heikki Oja, Himanka
Ville Karhula, Lohtaja
Marko Saartoala, Reisjärvi
Erno Saari, Veteli

Tilin- ja toiminnantarkastajat

Varsinaiset

tilintarkastaja Ulla Järvi (HT), Kokkola
toiminnantarkastaja Jari Siirilä, Veteli

Varalla

tilintarkastaja Sari Järvelä (HT), Kokkola
toiminnantarkastaja Pauli Erkkilä, Perho

*Ritva-Liisa Nisula ja
Tapani Orjala Eero
Hakalan eläkkeelle-
siirtymisjuhlassa.
Kuva: Ritva Karri*

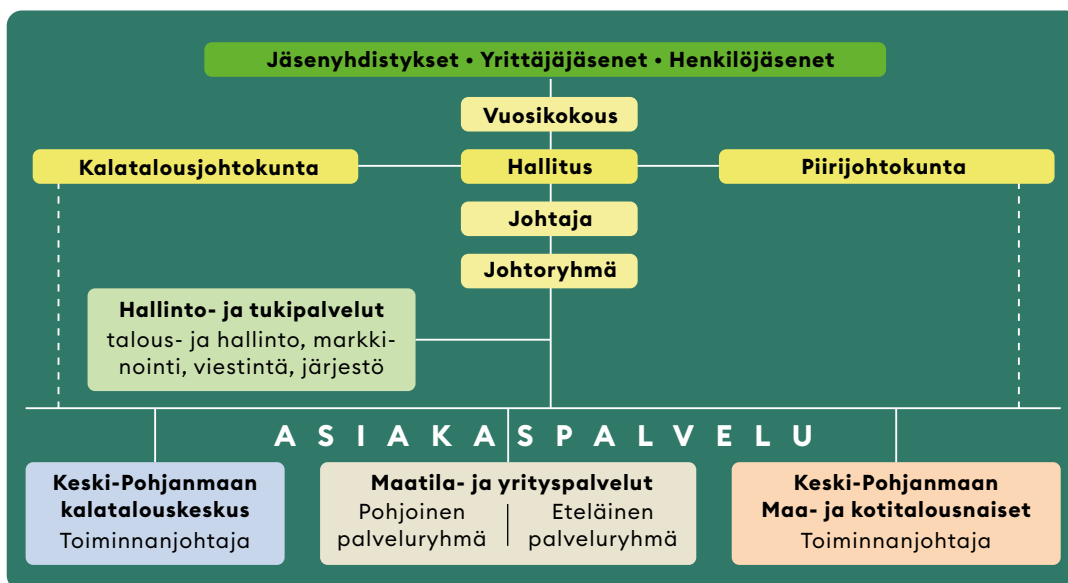

Järjestötoiminta

ProAgria Keski-Pohjanmaa ry on perustettu vuonna 1908 ja rekisteröity vuonna 1909 yleishyödylliseksi ja puolueettomaksi maaseudun neuvonta- ja asiantuntijajärjestöksi. Keskipohjalaisen järjestön juuret ovat Vaasan läänin Maanviljelysseurassa, joka on perustettu 1863. Valtakunnallisesti järjestön historia yltää vuoteen 1797, jolloin Turussa perustettiin Suomen Talousseura. Finska Hushållningssällskapet toimii edelleen ollen Suomen toiseksi vanhin yhdistys.

ProAgria Keski-Pohjanmaa ry:n ja Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten vuosikokoukset pidettiin 27.11.2023 Kokkolassa. Vuosikokouksen yhteydessä järjestettiin Keski-Pohjanmaan Kalatalouskeskuksen toiminnanjohtaja Eero Hakalan eläkkeellesiirtymisjuhlat. Juhlapuheessa Kalatalouden Keskusliiton toiminnanjohtaja Vesa Karttunen kiitti Eero Hakalaa Keski-Pohjanmaan kalatalouskeskuksessa kolmen vuosikymmenen aikana tehdystä arvokkaasta työstä paikallisten kalakantojen hoidossa. Eero Hakala huomioitiin ProAgria Keskusten Liiton myöntämällä kultaisella ansiomerkillä 30-vuotislaattoineen ja Kalatalouden Keskusliiton 100-vuotismitalilla. Keski-Pohjanmaan Kalatalouskeskuksen vuosikokous pidettiin 11.4.2023 Halsualla. Kokous oli Eero Hakalan viimeinen toiminnanjohtajaroolissa.

ProAgria Keski-Pohjanmaa ry:n organisaatio

ProAgria Keski-Pohjanmaa ry:n jäsenet

ProAgria Keski-Pohjanmaa ry:n jäseninä ovat henkilöjäsenet (yrittäjäjäsenet) ja yritysjäsenet (yhtiömuotoinen maatila tai maaseutuyritys) lisäksi maatalousseurat, maaseutuseurat, maa- ja kotitalousseurat, maamiessurat, kyläyhdistykset, kyläseurat, maa- ja kotitalousnaisten yhdistykset, pienviljelijäin yhdistykset tai -osastot sekä osakaskunnat, kalastuskunnat, -seurat, kalastuksenhoitoyhtymät tai muut rekisteröidyt yhdistykset, jotka toimivat ProAgria Keski-Pohjanmaan tarkoituksien hyväksi.

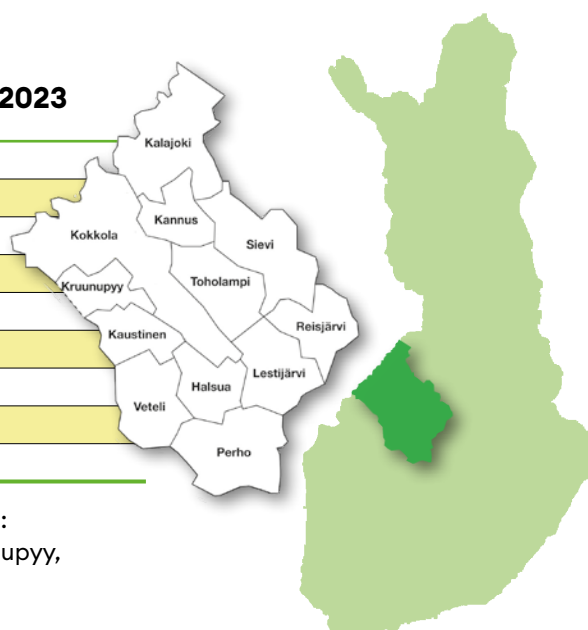
Kunniajäseninä ovat maanviljelijä Pentti Huotari Reisjärveltä, maatalousyrittäjä Pertti Leskelä Kokkolan Lohtajalta, maanviljelysneuvos Tapio Kurki Rovaniemeltä, yrittäjä Arto Hautala Lestijärveltä, maatalousyrittäjä Vesa Kaunisto Vetelistä sekä emäntä Marja-Leena Vuollet Kalajoelta. Kannattajajäseniä ovat Kokkolan kaupunki sekä Perhon ja Toholammin kunnat.

Jäsentilasto

Vuoden lopussa yhdistyksellä oli 411 yrittäjäjäsentä, yksi yritysjäsen, henkilöjäseniä oli 21. Jäsenyhdistyksiä oli 60 kylä- tai kuntakohtaista yhdistystä ja 19 kalatalousyhteisöä. Jäsenyhteisöissä oli n. 2 500 jäsentä ja n. 8 000 kalatalousyhteisöjen osakasta.

Jäsenyhdistysten ja jäsenten yhteenveto 2023

Kunnassa toimivia maatalousseuroja	1
Paikallisyhdistyksiä jäsenenä	60
Kalatalousyhteisöjä	19
Perunakerhoja	1
Kannattajajäseniä	3
Yrittäjäjäseniä	411
Yritysjäseniä	1
Henkilöjäseniä	21
Kunniajäseniä	6

ProAgria Keski-Pohjanmaa toimii 12 kunnan alueella: Halsua, Kalajoki, Kannus, Kaustinen, Kokkola, Kruunupyö, Lestijärvi, Perho, Reisjärvi, Sievi, Toholampi ja Veteli.

Huomioinnit

ProAgria Keskusten Liiton myöntämä kultainen ansiomerkki ja 30-vuotislaatta luovutettiin Keski-Pohjanmaan Kalatalouskeskuksen toiminnanjohtaja Eero Hakalalle Toholammilta. Eero Hakala sai myös Kalatalouden Keskusliiton 100-vuotismitalin.

ProAgria Keski-Pohjanmaan huomionosoituksen yhtäjaksoisesta kuulumisesta tuotosseurantaan saivat seuraavat tilat:

100 vuotta tuotosseurannassa

Hekkala Jari ja Aikio Marjo-Riitta,
Kalajoen Himanka;
Leskelä Mikko ja Pentti Mty,
Kokkolan Lohtaja sekä
Karahkamaan Mty, Pajunpää Kaija ja
Pekka, Pajunpää Joni sekä
Pajunpää Tapio, Kokkolan Lohtaja.

75 vuotta tuotosseurannassa

Vintturi Mika, Kaustinen, Hartikainen;
Virpi ja Vesa, Kaustinen sekä
Maunula Pekka, Kokkolan Kälviä.

50 vuotta tuotosseurannassa

Ojala Vesa Matti, Kalajoki;
Määttä Petri, Toholampi;
Kivimaa Ilari, Lestijärvi;
Toikkanen Marjo ja Sami sekä
Toikkanen Suvi ja Pasi, Lestijärvi sekä
Kinaret Tapio ja Timo, Kalajoen Himanka.

25 vuotta tuotosseurannassa

Isokangas Atte ja Nurmi Jenni, Kaustinen;
Änäkkälä Hannu ja Asko Mty, Lestijärvi;
Vuorenmaa Liisa ja Mika, Reisjärvi;
Perander Raimo, Kokkolan Lohtaja
sekä Tuikka Simo ja Liisa, Toholampi.

Parhaat karjat

Maidontuotannon osaaminen on keskipohjalaistiloilla huippuluokkaa ja tulokset ovat korkeita myös kansainvälisesti vertailtuna. Keski-Pohjanmaan parhaasta karjasta energiakorjatun maidontuotannon perusteella palkittiin Tiina ja Pauli Laakko Sievistä, toiseksi paras karja oli Aleks, Hannele ja Janne sekä Teppo Isohannilla Kannuksessa. Kolmanneksi parhaasta karjasta palkittiin Markku ja Sanna Rajala Reisjärveltä.

Vuoden 2023 maa- ja kotitalousnaisena huomioitiin Aino Niskakoski Reisjärveltä.

Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten **Vuoden Maisemateko 2023 -palkinto** myönnettiin Esa Ruuskan Kytöturpeen kosteikolle Halsualle.

Eero Hakala ja Kalatalouden Keskusliiton toiminnanjohtaja Vesa Karttunen. Kuvat: Ritva Karri

Aino Niskakoski on Vuoden 2023 maa- ja kotitalousnainen.

Esa Ruuskan Kytöturpeen kosteikko sai Vuoden Maisemateko 2023 -palkinnon.

Henkilöstö ja toiminnan kehittäminen

Henkilötyövuosia kertomusvuoden aikana tehtiin 31,7 htv:ta (31,6 htv vuonna 2022). Työntekijöiden palkat ja palkkiot olivat yhteensä n. 1,38 milj. € eli n. 53 % kokonaiskustannuksista. Edellisvuoteen lisäystä oli n. 3 % (1,34 milj. € v. 2022).

Kertomusvuoden aikana eläköityi kolme pitkäaikaista toimihenkilöä. Uusia henkilöitä palkattiin kuusi, saman verran toimihenkilöitä jäi pois ProAgrian palveluksesta. Osa-aikaisia toimihenkilöitä oli kaksi ja perhevapaalaisia kolme. Kokonaisvahvuus 1.1.2023 oli 36 ja 31.12.2023 yhteensä 34 henkilöä.

Avoimiin työpaikkoihin on ollut kohtuullisen hyvin hakijoita, ainoastaan tilitoimistoasiantuntijoita on ollut vaikea rekrytoida. Rekrytointeja on painotettu valmistumisvaiheen opiskelijoihin, joille on tarjottu osa-aikaista työtä toistaiseksi voimassa olevilla työsopimuksilla. Kesällä 2023 ProAgriassa oli yksi valmistumisvaiheessa oleva kesätyöntekijä, joka vakinaistettiin syksyllä.

Henkilöstön työtyytyväisyyteen ja muutosvalmiuteen liittyvä sisäinen asiakastiimien kehitysohjelma jatkui. Jotta tiimityöstä tulisi normaali toimintatapa niissä asiakastarpeissa, joihin se sopii, ProAgria Keski-Pohjanmaa käynnisti sisäisen tiimivalmennuksen, jossa menetelmää harjoiteltiin ja haasteellisiksi koettuja asioita ratkottiin yhdessä. Valmennusta ohjasi Anu Ainasoja. Toimintatapamuutosta tuettiin Kuortaneen urheilupuiston Omaksi parhaaksi -hyvinvointikartoituksella ja henkilökohtaisilla hyvinvointisuunnitelmillä sekä Tmi Marja-Leena Tiaisalta hankitulla työnohjauksella.

Valtakunnallinen Elokas-henkilöstötapahtuma järjestettiin Laukaan Peurungassa. Uuden Salesforce (Siilo) -toiminnanhallintajärjestelmän sisäiseen valmennukseen ja käyttöönottoon vastuutettiin kaksi toimihenkilöä. Johtoryhmä osallistui ohjelmiston käyttöönottotestaukseen osamsvastaavien kanssa.

Kelo-alueen (ProAgria Oulun, Keski-Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja ÖSLn) johtoryhmät pitivät kaksi sovittujen toimenpiteiden seurantaan keskittynyttä etäpalaveria. Yhteiset kehittämisohjelmat sovittiin maito-, kasvi-, talous- ja tilitoimistopalveluille, maa- ja kotitalousnaisille sekä hallintopalveluille. Alueellinen yhteistyö on ollut tuloksekasta ja toimivaa.

Osallistuimme valtakunnalliseen Elokas-henkilöstötapahtumaan Laukaan Peurungassa.

ProAgria Keski-Pohjanmaan tuotekehitys tapahtuu yhteistyössä ProAgria Keskusten Liiton ja muiden maakunnallisten ProAgria-keskusten kanssa. Osa tuotekehityksestä tehdään maakunnallisten EU-hankkeiden yhteydessä. Keskipohjalaisten suurin kehityssponsoritus liittyi tilatiimeihin ja asiakkuudenhoidon toimintatapamuutokseen, jota tuettiin Centria-ammattikorkeakoulun Myrsky-kehityshankkeesta.

Valtakunnallisia yhteisiä asioita suunniteltiin ja organisoitiin ProAgrian ryhmäohjaushallituksessa, ProAgria-johdajien kokouksissa, joihin osallistui ProAgria Keski-Pohjanmaan johtaja. Järjestön valtakunnallisen ryhmäohjaussopimuksen mukaisesti yhteisiä kehittämiskohteita olivat valtakunnallisen yrittäjäjäsenstrategian valmistelu ja sidosryhmätyö. Lisäksi keskipohjalaiset olivat mukana valtakunnallisessa henkilöstöresursseihin ja osaamisen kehittämiseen liittyvässä HRD-ryhmässä sekä viestijöiden verkostossa.

ProAgria Keski-Pohjanmaa tuotti ruokinnanohjauksen ja maitotilojen täsmäpalvelujen osamisvastaavapalvelut Österbottens Svenska Landbruksällskapetille. ProAgria Etelä-Pohjanmaalta ostettiin taloushallintopalvelut palkkahallinnon ja hankehallinnon osalta. Lisäksi ostettiin tilitoimisto- ja talousneuvonnan asiantuntijapalveluihin apua Oulun, Etelä-Pohjanmaan ja Etelä-Suomen ProAgrioista.

ProAgrian palveluja markkinoitiin valtakunnallisissa ja maakunnallisissa ProAgrian sekä Maa- ja kotitalousnaisten uutiskirjeissä sekä somekanavissa. ProAgria Keski-Pohjanmaan Tiedotuslehti ilmestyi vuoden aikana neljä kertaa. Lisäksi julkaistiin kaksi valtakunnallista asiakaslehteä.

Henkilöstötilinpäätöksen yhteenveto 2023

Henkilöstö yhteensä 2023, htv	31,7
Henkilöstömuutos v. 2022-2023, %	-1,1
Keski-ikä, v.	45,9
joista alle 35-vuotiaita, kpl	8
joista yli 55-vuotiaita, kpl	11
Keskim. työsuhteen kesto, v.	11,7
Määräaikaiset työsuhteet, %	0
Toistaiseksi voimassa olevat, %	100
Tulovaihtuvuus, %	16,7
Lähtövaihtuvuus, %	22,2

Heikki Ojala maanmuokkaustöissä.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

ProAgria Keski-Pohjanmaa tekee noin 40 asiantuntijan voimin ja yhteistyössä ProAgria-ryhmän muiden organisaatioiden sekä maakunnallisten toimijoiden kanssa monipuolista maatalouden ja maaseudun kehittämistyötä. Toimintaa ja palvelukehitystä ohjaavat jäsen- ja asiakastarpeet, rahoittavien ministeriöiden kanssa sovitut tulostavoitteet sekä maakunnallisesti laaditut strategiat ja kehittämisohjelmat.

ProAgria Keski-Pohjanmaa toimi puheenjohtajana vuonna 2020 perustamassaan Keski-Pohjanmaan alkutuotannon koronar ryhmässä, joka siirsi Ukrainan kriisin seurauksena painopistettä huoltovarmuuteen ja jatkoi toimintaansa Keski-Pohjanmaan alkutuotannon huoltovarmuusryhmänä. Ryhmässä on edustus MTKsta, Elystä, kuntien yhteistoiminta-alueilta ja lomatoimesta, turkistuottajista, Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymästä, Pohjolan Maidosta, Atrialta, Snellmanilta, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastosta sekä Huoltovarmuuskeskuksesta. Lisäksi ProAgria Keski-Pohjanmaa on mukana Länsi-Suomen ELVARn (elinkeinoelämän varautumisryhmä) Keski-Pohjanmaan työryhmässä.

ProAgria Keski-Pohjanmaa toimii aktiivisesti Keski-Pohjanmaan Biolaakson neuvottelukunnassa ja Luova-verkostossa, jotka koostuvat valtakunnallisista ja keskipohjalaisista kehittäjäorganisaatioista. EU-rahoitteiset maaseudun kehittämishankkeet koordinoidaan ja kanavoidaan suurelta osin Luova-verkoston kautta. ProAgria Keski-Pohjanmaa on mukana Keski-Pohjanmaan liiton kaikissa maakuntaohjelman toimeenpanoon liittyvissä työryhmissä. Lisäksi osallistutaan luonnonvara-alan työelämäfoorumin toimintaan sekä Metsähallituksen kokoaman Pohjanmaan Turveklusterin toimintaan.

Kasvukausi

Alkuvuosi 2023 oli lauha ja sateinen. Alavilla mailla tulvi laajasti tammikuussa. Maaliskuussa polaaripyörre viilensi säätilaa ja pakkasta sekä viimaa riitti kuun loppupuolelle saakka. Lumet alkoivat sulaa huhtikuun ensimmäisellä viikolla. Toukokuu oli lämmin ja kevät eteni vauhdilla. Vuoden 2023 kasvukausi alkoi hyvin kiualla keväällä ja alkukesällä. Kesäkuun alussa oli pakkasta ja hallaa. Kuiva ja kylmä kasvukauden alku leikkasi satopotentiaalia. Mustikan ja lakan kukinnot paleltuivat, sillä hallaa oli vielä 8.6. Ensimmäinen säilörehusato korjattiin rannikolla hyvissä olosuhteissa viikkoa ennen juhannusta ja sisämaassa juhannusviikolla. Sato oli laadullisesti hyvä, määrällisesti kohtalainen.

Juhannuksen jälkeen alkoivat sateet, jotka saivat aikaan jälkiversontaa. Se vaikeutti sadonkorjuuta, sillä viljat valmistuivat epätasaisesti. Kalajoella tulvi kesäkuussa paikallisten rankkojen sateiden seurauksena. Toinen rehusato korjattiin huomattavan laajassa aikahaarukassa heinä-elokuussa. Sato oli määrällisesti hyvä.

Syysateet viivästyttivät sadonkorjuuta ja aiheuttivat kasvi-tauteja ja hometoksiinien määrän kasvua. Luonnonvarakeskus arvioi syyskuun lopussa, että vuoden 2023 sato oli Suomessa 2000-luvun kolmanneksi heikoin. Ihan näin synkkää Keski-Pohjanmaalla ei ollut. Perunan, viljojen ja säilörehun sadot olivat kohtuullisia ja korjuukelejäkin riitti. Syyskuun loppuun mennessä sato oli korjattu koko maakunnassa. Perunasta maahan jäin n. 10 % sadosta märkyyden vuoksi. Lokakuussa saatiin runsaasti sateita, jotka nostattivat vesistöjen pintoja tulvarajalle tai tulvaksi. Reisjärven Kalajalla tulvia oli vuoden aikana viisi. Pysyvä lumi satoi isänpäivän aikoihin. Loppuvuosi kului pakkasessa ja lunta satoi runsaasti.

Tulvaa Reisjärven Kalajalla. Kuva: Elina Finnilä

Kasvutilannekatsaus
15.6. Kalajoelta

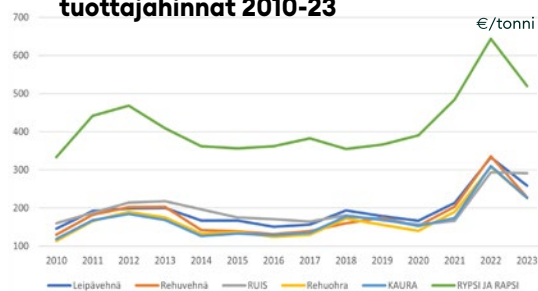
Tuottajahinnat

Vuonna 2023 maataloustuotteiden tuottajahinnat alenivat selvästi edellisvuoden enätyskorkeisiin ns. sotahintoihin verrattuna. Hinnanlaskusta huolimatta kaikkien maataloustuotteiden tuottajahinnat jäivät pitkäaikaisen hintaputken yläpuolelle.

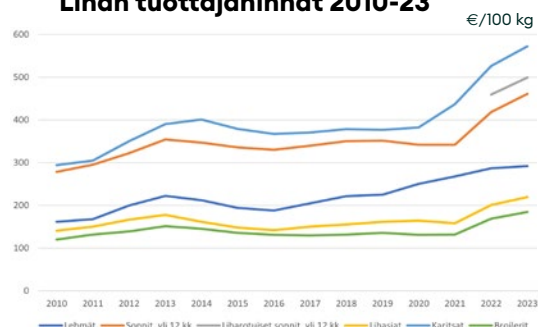
Luken satotilaston mukaan vuonna 2023 lähes kaikista peltokasveista korjattiin tavanomaista pienempi sato. Noin 3 miljardin kilon viljasato oli 16 prosenttia kymmenen vuoden keskisatoa pienempi. Eniten viljakasvien kokonaissatoa laski ohra, jonka sato oli toiseksi pienin viiteenkymmeneen vuoteen. Myös perunasato oli pienin yli kymmeneen vuoteen, mikä nosti perunan tuottajahintaa lievästi. Luomuviljasato pieneni vuodesta 2022 peräti 21 prosenttia ollen nyt 142 miljoonaa kiloa.

Sekä sonnilihan, sianlihan että karitsanlihan tuottajahinnat jatkoivat vuonna 2023 noususuunnassa. Näiden tuottajahinnoissa nousua

Viljan, rypsin, rapsin tuottajahinnat 2010-23

Lihan tuottajahinnat 2010-23

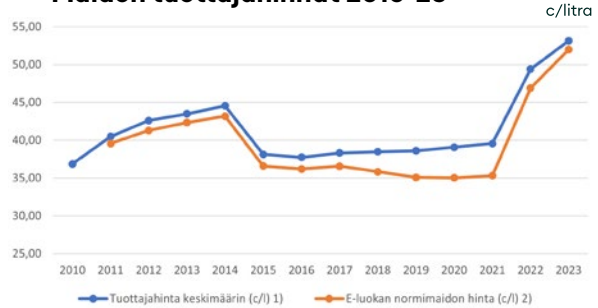

Lähde: SVT: Luonnonvarakeskus, Maataloustuotteiden tuottajahinnat

kertyi edellisvuoteen verrattuna noin 9 prosenttia. Lehmänlihan hintataso parani edellisvuoteen verrattuna noin kaksi prosenttia.

Vuonna 2023 E-luokan normimaidon tuottajahinta jatkoi nousuaan aiempina vuosina muodostuneen hintaputken yläpuolella. Normimaidon tuottajahinta oli keskimäärin 52,01 senttiä. Siinä on nousua edellisvuoteen verrattuna 11 prosenttia. Rasva- ja valkuaispitoisuuksiin perustuva efektiivinen tuottajahinnan nousu jäi hieman normimaidon hinnannousua vaatimattommaksi.

Maidon tuottajahinnat 2010-23

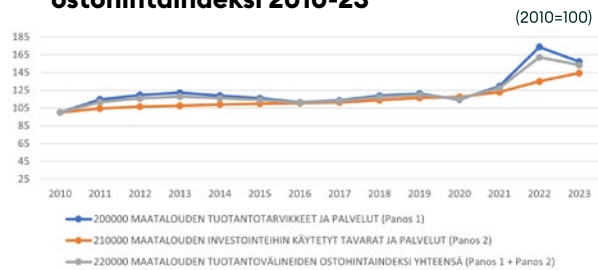
Lähde: SVT: Luonnonvarakeskus, Maataloustuotteiden tuottajahinnat

Tuotantopanosten hinnat

Maataloustuotteiden tuotantopanosten hinnat alenivat vuonna 2023 edellisvuoden huippukorkeisiin hintoihin nähden. Siitä huolimatta sekä tuotantotarvikkeiden ja palveluiden että investointihyödykkeiden hinnat jäivät Venäjän hyökkäyssotaa edeltäneen hintaputken yläpuolelle. Korkeat tuotantopanosten hinnat aiheuttivat edelleen haasteita maatilojen maksuvalmiudelle.

Energiatuotteiden, kuten sähköenergian sekä lämmitys- ja liikennepolttoaineiden

Maatalouden tuotantovälineiden ostohintaindeksi 2010-23

Lähde: Tilastokeskus, maatalouden tuotantovälineiden ostohintaindeksi

Keskipojalaisten kannattavuuskirjanpitoilöjen tulokset, vuodet 2010 ja 2016-2022

TULOSLASKELMA	Keski-Pohjanmaa							
	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tiloja, kpl	30<n<40	30<n<40	30<n<40	20<n<30	30<n<40	20<n<30	11<n<20	11<n<20
Käyt. oleva maat.maa, ha	52,3	59,6	62,2	62,2	66	70,7	67,4	64,3
Eläinyksiköt	39,1	45	45,1	44,9	43,7	40,3	39,7	34,9
Myyntitulot	86 840	117 390	117 420	120 760	147 150	147 900	144 310	152 450
Tuet	60 600	65 200	66 300	65 700	68 400	64 000	63 200	64 800
Liikevaihto	147 400	182 600	183 700	186 500	215 600	211 900	207 500	217 250
Tilakäyttö ja muut korj.erät	28 490	28 600	33 890	38 790	44 980	42 340	48 930	59 510
Kokonaistuotto	175 900	211 200	217 700	225 300	260 500	254 300	256 400	276 760
Kulut	-98 280	-152 060	-147 080	-161 960	-185 290	-178 040	-193 110	-201 030
Palkkavaatimus	-38 200	-42 000	-36 300	-37 800	-37 400	-36 500	-33 900	-30 900
Käyttökate	39 300	16 900	34 000	25 200	37 400	39 400	30 100	44 830
Rakennuspoistot	-10 100	-13 200	-12 000	-12 700	-11 200	-11 000	-13 000	-11 400
Konepoistot	-16 700	-17 000	-17 600	-20 200	-20 300	-19 500	-21 000	-18 400
Muut poistot	-1 340	-1 250	-1 190	-1 290	-1 620	-1 620	-1 710	-1 870
Poistot	-28 140	-31 450	-30 790	-34 190	-33 120	-32 120	-35 710	-31 670
Liiketulos	11 100	-14 600	3 140	-9 080	4 110	7 080	-5 740	13 160
Nettorahoituskulut	-3 080	-3 230	-3 050	-3 270	-4 890	-5 310	-5 320	-3 960
Nettotulos	8 030	-17 800	90	-12 300	-770	1 760	-11 000	9 200
Korkovaatimus	-16 700	-15 300	-13 800	-13 700	-14 000	-13 000	-14 000	-14 500
Yrittäjänvoitto	-8 760	-33 200	-13 700	-26 000	-14 800	-11 300	-25 100	-5 300

Lähde: Luonnonvarakeskus/Taloustietori

hinnat pysyttelivät edellisvuotisella tasolla. Sen sijaan typpilannoitteiden hinta puolittui edellisvuoteen nähden ja NPK-lannoitteiden hinta aleni kolmanneksen verran. Hinnanlaskusta huolimatta sekä energiatuotteet että lannoitteet olivat huomattavasti kalliimpia kuin ennen Venäjän hyökkäyssotaa.

Maatalouden rakenne

Maatalous- ja puutarhayritysten tilastotietokannan mukaan maataloutta harjoitti ProAgria Keski-Pohjanmaan toimialueella 1 530 maatilaa, missä oli laskua edellisvuodesta 5,1 prosenttia (82 maatilaa). Rakennemuutos jatkui edellisiä vuosia nopeampana.

ProAgria Keski-Pohjanmaan alueen tiloista vajaa puolet on kotieläintiloja maidontuotannon ollessa selkeä päätuotantosuunta.

Maatilan sukupolvenvaihdokset ovat yhä useammin omistajanvaihdoksia, joissa maatilan omistajuus siirtyy perheen ulkopuolelta tulevalle jatkajalle. Omistajanvaihdospalveluiden määrä jatkoi laskevassa trendissä. Vuonna 2023 omistajanvaihdospalveluita tuotettiin 34 asiakkaalle.

Maatila- ja puutarhayritysten lukumäärän kehitys kunnittain

	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	muutos ed. vuoteen
Halsua	90	78	77	74	72	68	68	60	-11,8 %
Kalajoki	386	312	301	297	282	275	271	263	-3,0 %
Kannus	117	110	108	106	102	95	94	91	-3,2 %
Kaustinen	177	137	134	133	127	121	111	106	-4,5 %
Kokkola	514	413	407	399	385	380	372	346	-7,0 %
Lestijärvi	53	43	40	41	41	39	37	36	-2,7 %
Perho	135	114	112	108	105	102	101	99	-2,0 %
Reisjärvi	146	125	123	121	122	119	117	116	-0,9 %
Sievi	199	172	171	170	166	164	164	150	-8,5 %
Toholampi	195	153	156	154	154	148	147	140	-4,8 %
Veteli	169	151	147	145	141	137	130	123	-5,4 %
Yhteensä	2 181	1 818	1 776	1 748	1 697	1 648	1 612	1 530	-5,1 %

Lähde: SVT: Maatalous- ja puutarhayritysten rakennetilasto

ProAgria Keski-Pohjanmaan toimialueen maidontuotannon määrä pieneni vuonna 2023 edellisvuodesta 1,0 miljoonaa litraa (-0,4 %), ollen nyt 227,1 miljoonaa litraa.

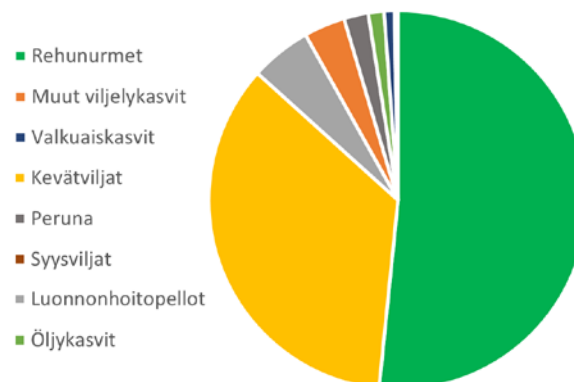
Toimialueen maidontuottajien määrä aleni 441 tuottajaan (-6,8 %). Samanaikaisesti keskimääräinen tilakohtainen maitomäärä kasvoi lähes 542 000 litraan (+6,8 %). Rakennemuutos oli vuonna 2023 hieman aiempaa nopeampi.

Alueen naudanlihantuotanto kasvoi edellisvuodesta 2,6 prosenttia, ollen nyt 7,4 milj. kg. Sianlihan tuotanto jatkoi edellisvuoden tapaan laskusuunnassa. Nyt sianlihantuotannon vähenemä oli 5,4 prosenttia tuotantomäärän ollessa 3,7 milj. kg. Lampaanlihan tuotantomäärä kasvoi 31 tonniin. (Lähde: SVT: Maatalous- ja puutarhayritysten rakennetilasto)

Toimialueella oli kertomusvuonna 2023 maatalousmaata yhteensä 93 282 hehtaaria. Leimaa antavaa on rehuksien viljely. Vuonna 2023 rehuksien osuus maakunnan peltoalasta oli 87 prosenttia. Runsas puolet alueen peltoalasta oli nurmella. Peruna on alueen merkittävin myyntikasvi 1 947 hehtaarin viljelysalalla. Kesannon ja erilaisten maisema- ja luonnonhoitopeltosten osuus peltoalasta oli 7,6 prosenttia.

Keski-Pohjanmaalla joka seitsemäs maatila on luonnonmukaisessa viljelyssä. Luonnonmukaista kotieläintuotantoa harjoitti noin 15 % luomutiloista. Suurin osa kotieläintuotannosta on itseuudistuvaa naudanlihantuotantoa ja lammastaloutta.

Pellon käyttö ProAgria Keski-Pohjanmaan toimialueella 2023

Lähde: SVT: Maatalous- ja puutarhayritysten tuotantotilasto

ProAgria Maito

Maitotiloilla tuotosseuranta on kehittämisen peruskivi, sillä vain luotettavan ja kattavan seurantatiedon avulla voidaan jalostaa eläimiä ja kehittää tilan toimintaa. Vuonna 2023 maamme tuotosseuranta saavutti 125 toimintavuoden virstanpylvään. ProAgria Keski-Pohjanmaan toimialueella noin 76 prosenttia karjoista ja 82 prosenttia lehmistä oli kertomusvuoden aikana mukana tuotosseurannassa.

Kotieläinneuvonnan toimintatapaa on vuosien saatossa muutettu siten, että osa asiantuntijatyöstä on siirretty toimistotyöksi. Teams-järjestelmä omaksuttiin nopeasti sekä asiakaskontaktien että ProAgrian sisäisen yhteydenpidon välineeksi. Asiakaskontakteissa käytettiin runsaasti muitakin viestintäsovelluksia, kuten WhatsAppia ja sähköpostia – perinteistä puhelinkontaktia unohtamatta.

Ruokinnanohjauspalvelu on myös lihanautatilojen käytettävissä. Ruokinnanohjauspalvelua täydentävät Täsmäpalvelut, joissa keskitytään tuotannon yksittäisen osa-alueen parantamiseen. Ruokinnan täsmäpalvelujen ja eläinten hyvinvointisuunnitelmien tekemistä vauhditettiin vuonna 2023 Neuvo-rahoituksen avulla.

Ruokinnansuunnitteluun käytetään Karjakompassi-ohjelmaa, joka antaa toteutuneen ruokinnan kautta tehdyn seurantalaskelman avulla enemmän tietoa. Ohjelmistouudistuksen myötä myös palvelujen toteutuksen joustavuutta on pystytty lisäämään.

Vuonna 2023 tuotosseurantatilojen määrä aleni 22:lla 334 tilaan (-6,2 %). Viralliset tuotosseurantatulokset saatiin 315 tilalta. Lehmäkohtainen keskituotos oli 10 340 kg. Keskituotos kasvoi edellisvuodesta 71 kg eli 0,7 %.

Keskipohjalaislehmien maidossa on keskimääräistä enemmän kuiva-ainetta.

Energiakorjattu maitomäärä (EKM) 11 058 kg ylitti valtakunnan keskiarvon 191 kilolla. Alueen lehmien keskituotos ylitti valtakunnallisen keskituotoksen 178 kilolla.

Tuotosseurannan teknisten palveluiden osuus kotieläinpalveluiden kokonaisymyynnistä on kasvanut nopeasti viime vuosina. Ne muodostavat nyt noin 29 % kokonaislaskutuksesta. Suurin kokonaisuus on maitomittareiden ja näytteenottolaitteiden vuokrat ja niihin liittyvä koelypsäpalvelu.

Ruokinnan optimointeja tehtiin kaikkiaan 231 asiakkaalle. Ruokinnanohjauspalveluita hyödynsi 69 % tuotosseurantatiloista.

Pekka Nuorala

Viralliset tuotosseurantatulokset v. 2023

Kunta	Karjoja	Lehmiä	Lehmiä/ karja	Maito, kg	Valk. kg	Rasva, kg	EKM kg /elinpv
Halsua	8	373	46,6	9415	356	443	17,9
Kalajoki	40	2 290	57,3	10 541	386	467	18,5
Kannus	24	1 972	82,2	10 980	392	478	18,4
Kaustinen	17	1 487	87,5	10 360	379	449	17,4
Kokkola	83	4 584	55,2	9 959	369	446	18,0
Lestijärvi	11	517	47,0	9 424	343	418	17,2
Perho	17	888	52,2	9 947	359	433	17,4
Reisjärvi	29	1 879	64,8	10 623	383	466	17,6
Sievi	28	1 940	69,3	10 833	390	467	18,3
Toholampi	29	2 135	73,6	10 013	358	430	17,5
Veteli	29	1 826	63,0	10 345	372	453	17,6
K-P 2023	315	19 891	63,1	10 340	375	454	16,3
K-P 2022	325	19 335	59,5	10 269	373	451	16,1
Koko maa 2023	2 637	154 802	59,6	10 162	366	446	16,0
Koko maa 2022	2 895	160 179	55,3	10 030	360	439	15,7

Tuotostiedot ovat virallisia, jos tiedon laatupisteet ovat yli nollan vuosikeskiarvona.

Maitotilaneuvonnan palvelujen asiakasmäärät, kpl

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ruokinnan ohjaus Voima		8	6	7	5	4
Ruokinnan ohjaus Jousto		36	28	25	5	5
Ruokinnan ohjaus Perus		94	90	80	63	56
Ruokinnan ohjaus Kevyt		117	97	95	58	53
Ruokinnan ohjausasiakkaat kaikkiaan	340	311	306	286	251	239
Tuotosseuranta Tallennus	128	112	12	46	1	
Tuotosseurannan koelypsypalvelu, (sis. viivakoodipullon käytön opastuksen)	45	51	52	50	44	48
Automaattilypsyn käyttöönotto	27	28	16	26	27	
Karjatsekki	31	41	21	14	9	6
Täsmäpalvelut / Tuotannon ohjaus -palvelut	13	46	19	8	17	

Keskipojalaisten tuotosseurantatilojen mediaanituloksia vuosilta 2018–2023

Ominaisuus	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tuotanto						
Meijerimaito, l/v	338 038	375 026	390 191	391 533	444 751	466 477
Keskilehmäluku	39,6	42,2	43,3	44,1	48,5	52,0
Säilörehun syönti-indeksi	107	108	106	104	104	105
Säilörehuanalyysejä, kpl/tila	5	7	5	5	6	6
Talous						
Maitotuotto - rehukust., €/le/pv	7,6	9,7	10,2	9,3	10,4	10,9
Rehukustannus, snt/l	14,5	13,3	13,2	14,9	21,0	24,1
Hyvinvointi						
Elossa olevien elinikäistuotos, kg/le	21 155	21 840	22 860	23 974	24 005	24 115
Maitoa EKM kg/elinpv, poistetut	13,6	14,4	14,5	14,4	14,6	15,8
EKM kg/elinpv, elossa olevat	12,1	12,5	12,9	12,5	13,3	13,4

Lähde: ProAgrian Tilakuntopalvelu 11.4.2024

Sonja Pyyköä

Nurmirehun tuotantokustannus ja laatu ovat ratkaisevan tärkeitä maitotilan taloustuloksen kannalta. Säilörehunäytteiden määrässä on yhä edelleen toivomisen varaa ruokinnan suunnittelua ajatellen. Liian vähäisen rehunäytteiden määrän vuoksi keskipohjalaisille tiloille aiheutuu merkittäviä taloudellisia menetyksiä. ProAgria Keski-Pohjanmaan tarjoamaa nurmirehun näytteenottopalvelua hyödynsi kertomusvuoden aikana 5 asiakasta.

Maitotilat edustavat liki puolta ProAgria Keski-Pohjanmaan asiakastilojen määrästä. Palvelumyynni maitotiloille pysytteli edellisvuoden määrässä. ProAgria Keski-Pohjanmaan maataloilille kohdistuvasta palvelumyynnistä maitotilojen osuus on noin 65 prosenttia. Puolet maitotilojen palvelumyynnistä oli kotieläinneuvontaa. Neuvo-palvelut muodostivat puolestaan noin neljänneksen myynnistä. Kertomusvuonna Neuvo-palveluita hyödynsi 256 maitotilaa. Edellisvuosien tapaan Neuvo-palvelut kohdistuivat kilpailukyvyyn kehittämiseen ja tuotantoeläinten olosuhteiden kehittämiseen. Muita maitotilojen paljon käyttämiä palveluita olivat suuruusjärjestyksessä lueteltuna tilitoimistopalvelut, tukineuvonta, talousneuvonta ja kasvituotannon palvelut.

Maidon yksikkökustannuslaskelma

Maidon yksikkökustannuslaskurilla lasketaan maidontuotannon tuottoja ja kustannuksia senttiä/litra ja €/lehmä tasolle. Sovelluksen avulla voidaan pureutua kustannuserien sisältöön, jotta voi tehdä tarvittavia kehitystoimenpiteitä.

Maidon yksikkökustannuslaskelmaa voi käyttää myös skenaroinnissa tuotantopanosten tai maidon hinnan muuttuessa sekä vertailla muiden tilojen tuloksiin eri lypsyjärjestelmien ja karjakkoon mukaan. Sovellus on vapaasti käytettävissä kaikilla tuotosseurantatiloilla. Valiolaisille maitotiloille maidon yksikkökustannuslaskelma toimii Valman kautta.

Kustannuspuntari maitotilojen kustannusten haarukointiin

Kustannuspuntari-laskentasovellus otettiin käyttöön vuonna 2020. Kustannuspuntari kertoo havainnollisesti, mihin rahavirrat menevät ja mistä puolestaan voisi löytyä säästökohteita. Kustannuspuntarin avulla voi myös vertailla oman maatilan kustannuksia anonymisti muiden maatilojen kustannuksiin. Kustannusten puntaroinnin lisäksi sovelluksella voi muun muassa simuloida laajennusten vaikutuksia kuluihin. Kustannuspuntari on maksuton Tuotosseuranta+ tuotosseurantatiloille.

Sopimustsekki-palvelulla optimoidaan maidontuotannon määrä

Valiolaiset hankintaosuuskunnat ilmoittivat maaliskuussa 2020 siirtyvänsä sopimustuotantoon. Käytännössä tämä tarkoitti siirtymistä kolmiportaiseen tuottajahintajärjestelmään. ProAgria Keski-Pohjanmaa kehitti Sopimustsekki-palvelun, jonka avulla maitotilat voivat vastata sopimushinnoittelun tuomiin haasteisiin. Sopimustsekki-palvelun lähtökohtana on tuottoennuste, joka ennustaa seuraavan 12 kuukauden jakson maitotuotoksen sekä lehmien ja hiehojen määrän. Kun eläinmäärätietoon yhdistetään tieto tilakohtaisista muuttuvista kustannuksista sekä tuottajahinnan porrastuksesta, sopimusmäärälaskurilla voidaan laskea eri tuotantomäärien tuottama kassavirta. C-hintaisen maidon tuottaminen on kaikille maitotiloille tappiollista. Joillakin maitotiloilla B-hintaisen maidon tuottaminen voi olla perusteltua, varsinkin jos tilalla on säilörehua, jota ei voida myydä kannattavasti. Pidemmällä aikajänteellä B-hintaisen maidon tuottaminen on kuitenkin kannattamatonta lähes kaikilla maitotiloilla.

ProAgria Liha

Vuonna 2023 ProAgria Keski-Pohjanmaan toimialueella oli 160 naudanlihaan tuotantoon erikoistunutta maatilaa. Niistä 75:llä oli emolehmiä. Emolehmätuotantoa on erityisesti Kalajokilaaksossa.

ProAgria Keskusten Liitto koordinoi lihatuotannon neuvonnan kehittämistyötä osallistuen myös käytännön neuvontatyöhön. Kehittämistyö tapahtuu sidosryhmien kanssa toteutettujen hankkeiden kautta.

Vuoden 2023 kuluessa yli puolet alueen lihanautatiloista käytti ProAgrian asiantuntijapalveluita. Käytetyimpiä palveluita olivat Neuvo-palvelut, tilitoimistopalvelut, tukineuvonta, viljelysuunnittelu ja taloussuunnittelu. Suoraan lihantuotantoon liittyvästä neuvonnasta valtaosa tehtiin maitotilaneuvontaan kuuluvilla yhdistelmätuotantotiloilla.

Sikataloutta harjoitti kertomusvuoden aikana 27 keskipohjalaistilaa. Niistä valtaosa käytti ProAgria Keski-Pohjanmaan asiantuntijapalveluita. Sikatiloilla kysynnän painopiste oli selkeästi Neuvo- ja tilitoimistopalveluissa. Alueen sikatalous keskittyy Kalajoelle ja Perhonjokilaaksoon.

Alueen 28 lammastilan tuotantoneuvontaa hoitaa ProAgria Etelä-Pohjanmaa. Lammastilaneuvonta on ollut aktiivisesti kehittämässä lammastaloutta ja toimii tiiviissä yhteistyössä lammaskerhojen, Pohjanmaan Lammasosuuskunnan ja alueen teurastamoiden sekä rehuteollisuuden kanssa. Myös vuohitilojen ja Suomen Vuohiyhdistyksen kanssa tehdään yhteistyötä. Lammastiloista kolmannes hyödynsi myös ProAgria Keski-Pohjanmaan palveluita. Kysyntä painottui tuki-, kasvinviljely- ja ympäristö- sekä Neuvo-palveluihin.

Siipikarjatalouden harjoittaminen on Keski-Pohjanmaalla hyvin vähäistä. Alueella on muutamia kananmunantuotantoon erikoistuneita maatiloja.

Noin 80 maatilaa on erikoistunut hevostalouteen.

Kopista Huhtala

ProAgria Kasvi

Keski-Pohjanmaan kaikista maataloista kasvinviljelytiloja on jo yli puolet. Sivutoiminen viljanviljely on yleisin tuotantosuunta. Ruokaperuna on merkittävin myyntikasvi. Noin 40 % kasvinviljelytiloista käytti ProAgrian palveluita kertomusvuoden aikana. Tukineuvonta, Neuvo-palvelut, viljelysuunnittelu ja tilitoimistopalvelut ovat tyypillisimmät palvelut, joita kasvinviljelytilat käyttävät. Myös muulle talousneuvonnalle oli kysyntää. Luonnonmukaisen tuotannon neuvontaa käytti 68 asiakasta.

ProAgria lanseerasi kasvukaudeksi 2021 viljelyn kehittämisohjelman. Se koostuu asiakkaan kanssa käytävästä tavoitekeskustelusta, viljelyn suunnittelusta, kasvukauden aikana tehtävästä havainto- ja mittauskäynnistä sekä kasvukauden jälkeen tehtävistä seuranta- ja arviointitoimenpiteistä. Kehittämisohjelman toimenpiteitä voivat olla myös täsmäviljelyyn liittyvät palvelut ja hiiliviljely. Keski-Pohjanmaalla viljelyn kehittämisohjelma koostui useimmiten kasvinviljelyn tavoitekeskustelusta ja viljelysuunnitelmasta. Sen sijaan kasvukaudelle ajoittuvia havainto- ja mittauskäyntejä tehtiin varsin vähän.

Kasvinsuojeluruiskuja testattiin kertomusvuonna 97 kappaletta. Ympäristökysymyksiin liittyvää Neuvo 2020 -palvelua käytettiin 40 kertaa, kasvinsuojeluun liittyvää palvelua 35 kertaa ja luomutuotantoa koskevaa neuvontaa 10 kertaa. Uuden EU-ohjelmakauden Neuvo 2030 -rahoitusta käytettiin viljelysuunnitteluun ja maan rakenteen parantamiseen peräti 382 kertaa.

Kasvinsuojelu-, kasvilaji- ja -lajikevalintaan sekä määrän ja tiivistyneen pellon kunnostustoiimiin on annettu runsaasti puhelinneuvontaa.

ProAgria on tehnyt Ruokaviraston tilaamia kasvintarkastuksia, kuten mm. luomutuotannon tarkastuksia yhteensä yli 100 asiakkaalle.

Ajankohtaisia kasvituotannon asioita viestittiin myös Tietolinkki-tiedonvälityshankkeen webinaareissa. ProAgria Keski-Pohjanmaa toimii osatoteuttajana Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän Tietolinkki-hankkeessa.

Leena Hanni

Maaseutuneuvonnan keskeisten palveluiden asiakasmäärien kehitys

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kehittämiskeskustelut	11	3	10	16	0	1
Kannattavuuskirjanpito	35	34	34	18	18	18
Maatilan tulosanalyysi	28	16	10	11	7	3
Tilitoimistoasiakkaat	377	380	387	378	n/a	n/a
EU-tukihakemusneuvonta	608	624	601	596	553	588
Tukiturva-asiakkaat	41	45	37	29	14	11
Investointiedellytysten arviointi	5	6	0	0	0	0
Investoinnin käyttöön tuki	2	1	1	0	0	0
Elinkeino- ja liiketoimintasuunnitelmat	49	39	48	39	55	4
Omistajanvaihdospalvelut	55	42	18	27	11	9
Muut talouslaskelmat	103	49	58	53	34	35
Viljelysuunnitelmat	459	444	399	392	320	42
Luomuviljelysuunnitelmat	71	11	11	15	24	2
Lohkokirjanpito	7	7	4	7	8	3
Kasvituotannon tuotantokustannuslaskelmat	1	0	0	0	2	0
Kasvinsuojeluruiskujen testaus	106	119	153	77	98	97
Maitomittareiden testaus ja huolto	17	22	12	14	7	17
NEUVO-palvelut yhteensä	514	511	416	392	405	575
Energia (Neuvo 2020)	7	9	10	9	50	7
Kasvinsuojelu (Neuvo 2020)	62	34	27	40	35	35
Kilpailukyky (Neuvo 2020)	183	164	179	173	165	63
Luomu (Neuvo 2020)	29	35	46	43	40	10
Tuotantoeläimet (Neuvo 2020)	97	139	140	163	188	122
Ympäristö (Neuvo 2020)	136	130	111	67	92	40
Maatilojen muutoskestävyys (Neuvo 2030)						25
Kilpailukyky (Neuvo 2030)						40
Liiketoimintasuunnitelma – investointi (Neuvo 2030)						6
Ilmastomuutoksen hillintä (Neuvo 2030)						4
Ilmastomuutokseen sopeutuminen (Neuvo 2030)						1
Energia- ja materiaalitehokkuus (Neuvo 2030)						19
Ehdollisuus GAEC 4-7 (Neuvo 2030)						1
Vesiensuojelu (Neuvo 2030)						1
Maan rakenteen parantaminen						190
Viljelysuunnittelu (Neuvo 2030)						192
Ilmanlaatu ja sen parantaminen (Neuvo 2030)						1
Kasvinsuojeluaineiden kestävä käyttö (Neuvo 2030)						3
Luomu (Neuvo 2030)						75
Nuoret ja uudet yrittäjät (Neuvo 2030)						0
Omistajanvaihdokset (Neuvo 2030)						34
Liiketoimintasuunnitelma – nuoret viljelijät (Neuvo 2030)						2
Ruokaturva ja eläinten hyvinvointi (Neuvo 2030)						2

ProAgria Yritys

Runsa neljännes keskipohjalaisista maataloista harjoittaa maatalouden ohella myös muuta yritystoimintaa. Osuus on koko maan keskiarvoa pienempi johtuen maakunnan kotieläinvaltaisesta ja päätoimisesta maataloustuotannosta. Muu yritystoiminta on yleisintä Lestijärvellä ja Kausisella, joissa sitä on noin kolmasosalla maataloista.

Palveluiden osuus monialaisten maatilojen toimialoista on yli 60 %. Suurin yksittäinen toimiala on koneurakointi, jota harjoittaa noin 40 % monialaisista maataloista. Muita merkittäviä palvelualoja ovat matkailu, majoitus- ja virkistyspalvelut sekä kuljetuspalvelut. Teollista toimintaa on kuu-desosalla monialaisista maataloista, suurimpana toimialana puun jatkojalostus. Alkutuotantoon liittyy noin joka seitsemännän monialaisen maatilan toimiala.

Perusmaatalouden merkitys muuta yritystoimintaa harjoittavilla tiloilla yleensä vähenee, kun voimavaroja suunnataan muun yritystoiminnan kehittämiseen. Yritysten perustamisen ja erilaisten investointeihin liittyvän neuvonnan lisäksi ProAgria Keski-Pohjanmaa on ollut mukana edistämässä erityisesti maatalouteen liittyvän koneurakoinnin yleistymistä.

Tilitoimistopalvelut muodostivat kertomusvuonnakin valtaosan maaseutuyrityksille suuntautuneesta kokonaisuunnistuksesta.

Neuvo-rahoituksen hyödyntäminen jatkui

Jokaisella suomalaisella maatilalla on mahdollisuus saada EU:n maaseuturahaston maksamaa neuvontaa 10 000 euron edestä vuosina 2023–2027. Neuvo 2030 -rahoituksella voidaan tehdä maataloille erilaisia selvityksiä ja kehittämissuunnitelmia sekä käynnistää kehittämisprojekteja.

Vuoden 2023 alkupuoliskolla oli mahdollista käyttää asiakkaiden hyväksi edellisen kalenterivuoden aikana varattua Neuvo 2020 -rahoitusta. Uuden EU-ohjelmakauden Neuvo 2030 -rahoitushaku avautui helmikuun lopussa. Neuvo 2030:n ehdot ovat aiempaa käytännönläheisemmät, sillä palvelua voidaan tuottaa myös ProAgrian toimistolla, eikä yksinomaan asiakkaan luona. Sen lisäksi Neuvo-korvauksessa tehtiin pitkään odotettu inflaatiokorjaus.

ProAgria Keski-Pohjanmaan alueen maatilat hyödynsivät Neuvo-rahoitusta innokkaasti aiempinakin vuosina, mutta vuonna 2023 EU:n rahoittamaa neuvontaa käytettiin entistäkin enemmän. Kertomusvuonna Neuvo-rahoitusta käytettiin selvästi eniten viljelysuunnitteluun, tuotantoeläinten

olosuhdeneuvontaan ja kilpailukykyneuvontaan. Neuvo-järjestelmän mukaista neuvonnan rahoitusta hyödynsi kertomusvuonna peräti 575 maatilaa.

Yhtiöittäminen

Maatilan yhtiöittäminen osakeyhtiöksi on järkevää lähinnä kasvuhakuisilla tiloilla, joilla on hyvä kannattavuus ja runsaasti vierasta pääomaa sekä tiloilla, joita viljellään sivutoimisesti ja maatilan tuloja ei juurikaan tarvita yksityistalouden menojen kattamiseen. Keski-Pohjanmaalla monet maatalousyrittäjät ovat suunnitelleet verotustaan pitkäjänteisesti nettovarallisuutta kasvattamalla, jolloin yhtiöittämiseen verotukselliset hyödyt jäävät monessa tapauksessa ennalta odotettua vähäisemmiksi. Huomionarvoista on, että huonosti kannattava osakeyhtiö voi saada vaikeuksissa olevan yrityksen statuksen, jolloin se menettää oikeuden maatalouslomitukseen, energiaveron palautukseen sekä ELY-keskuksen myöntämään investointirahoitukseen.

Pekka Nuorala

Hankkeet

Tietolinkki-tiedonvälityshanke käynnistyi huhtikuussa 2020 Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa. Sitä toteuttavat yhteistyössä Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä, ProAgria Keski-Pohjanmaa, MTK Keski-Pohjanmaa, MTK Pohjois-Suomi sekä Pohjois-Suomen Turkiseläinten Kasvattajat ry. Hanketta rahoitetaan Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskusten kautta. Hanke välittää maatalousyrittäjille ja turkistuottajille tietoa ajankohtaisista asioista mm. järjestämällä seminaareja ja infoja sekä tekemällä podcasteja, videoita ja uutiskirjeitä. Hanke päättyy 30.11.2024.

AgroTeknoa Jokilaaksoihin -hanke on edistänyt uuden maatalousteknologian käyttöönottoa sekä tuottanut tietoa ja käyttäjäkokemuksia uusista koneista, laitteista ja tuotantomenetelmistä. Tavoitteena oli parantaa maataloustuotannon tehokkuutta, kannattavuutta ja ympäristöystävällisyyttä. Hanke koordinoi Oulun eteläisen ja Keski-Pohjanmaan alueen viljelijöille koneita ja laitteita koekäyttöön sekä edisti uuden teknologian ja digitalisaation kehittämistä maataloilta ja maaseutuyrityksille. Hanketta hallinnoi Nivalan kaupunki. Osatoteuttajina mukana olivat ProAgria Keski-Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän Kannuksen toimipiste. Hanke päättyi vuoden 2023 lopussa.

Heikki Ojala

Viisasta vesiensuojelua -hankkeen päätavoite on vesiensuojelutoimenpiteiden toimeenpanon vauhdittaminen pohjalaismaakuntien alueilla. Osatavoitteita ovat vesistökuormitusta vähentävät toimenpiteet (ennaltaehkäisevät toimenpiteet) ja ravinteiden poistaminen vesistöistä (eheyttävät toimenpiteet). Hankkeessa tavoitellaan maa- ja metsätalouden ravinteiden hallinnan tehostamista, vesistöihin joutuvien ravinnehuuhtoutumien vähentämistä ja vesistöjen tilan parantamista, joka tapahtuu vesistökunnostustoimenpiteitä edistämällä, ranta- ja vesiluonnon monimuotoisuuden kehittämällä, perinnebiotooppien vaalimisella ja uusien kohteiden luomisella, ilmastonmuutoksen ja siihen liittyvien ääriolosuhteiden tuomiin haasteisiin vastaamisella, teknologian hyödyntämisellä pilottikohteiden seurannassa ja yhteistyöedellytysten parantamisella sekä tietämyksen vahvistamisella. Hanketta hallinnoi Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry. Muut hanketoteuttajat ovat ProAgria Keski-Pohjanmaa, ProAgria Etelä-Pohjanmaa ry, ProAgria Östernbottens Svenska Lantbrukssällskap, Suomen Metsäkeskus ja Luonnonvarakeskus. Hanke toteutetaan 1.3.2022-30.6.2024 välisenä aikana.

LEVITOI – Suomesta johtava heikosti kantavien maa-pohjien logistiikkaratkaisujen toimittaja -hanke on Oulun ammattikorkeakoulun käynnistämä tutkimus- ja tuotekehityshanke, jolle Business Finland myönsi 4,5 miljoonan euron rahoituksen marraskuussa 2021. LEVITOI-hanke kehitti uusia työkone- ja laiteratkaisuja alkutuotannon logistiikka- ja materiaalinkäsittelyhaasteiden voittamiseksi ja vahvisti maatalous- ja työkonetekniikan osaamista ja kyvykkyyttä tuoda nopeasti uusia ja testattuja tuotteita markkinoille. LEVITOI-hankkeen kenttätutkimuksissa ja -kokeissa kokeiltiin teknisten vaihtoehtojen toteutuskelpoisuutta sekä niiden vaikutuksia tuottavuuteen ja toimintakykyyn. Lisäksi hankkeessa selvitettiin tapoja tunnistaa ja hallita maapohjan

Taneli Rahja

muutoksia, joita kulkuneuvot ja työkoneet aiheuttavat. Tutkimustulokset auttavat yrityksiä hyödyntämään simulointia ja mallinnusta uusien tuotteiden kehittämisessä. LEVITOI-hankkeessa olivat mukana Nokian Renkaat Oy, Sampo-Rosenlew Oy, Junkkari Oy, West Coast Roadmaster Oy, Mevea Oy, Metsäteho, ProAgria Keski-Pohjanmaa, Luonnonvarakeskus, Lappeenranta-Lahden teknillinen yliopisto, Oulun ammattikorkeakoulu ja Oulun yliopisto. Hanke päättyi vuoden 2023 lopussa.

Polku maaseudulle -hankkeessa tehtiin maaseutua ja maaseudun ammatteja ja yrityksiä tutuiksi eri kouluasteiden oppilaille, opiskelijoille ja henkilökunnalle Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla. Kohderyhmänä olivat hankealueen lapset ja nuoret sekä koulujen opettajat ja opinto-ohjaajat. Osallistuvina tahoina olivat alueen oppilaitokset, yritykset, yhdistykset sekä mm. kuntien sivistystoimet. Polku maaseudulle -hankkeessa tavoitteena oli kehittää yrittäjä-, ammattilais- ja kouluverkosto maaseudun ammattien markkinointiin ja verkoston avulla juurruttaa myönteinen asenne maaseudun toimintaympäristöön, ammatteihin ja tuotteisiin. Pitkän ajan tavoitteena oli parantaa maaseudun elinvoimaa ja vetovoimaa lisäämällä tietämystä ja kokemusta maaseudun ammateista erityisesti lasten ja nuorten parissa. Hankkeen vetäjänä olivat Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä sekä Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä. Hanketta rahoittivat Keski-Pohjanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaan eteläosissa toimivat Leader-ryhmät Maaseuturahaston varoista. Hankkeen toteutusaika oli 1.4.2019-31.5.2023. Hankkeen päätavoite eli Polku maaseudulle ry -yhdistyksen perustaminen toteutui 28.11.2022, kun yhdistyksen perustamiskirja allekirjoitettiin.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Euroopan unioni
European Union

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kalatalouskeskus

Kalatalouskeskus osallistui toimialueensa vesienhoidon yhteistyö- ja ohjausryhmätyöhön sekä alueen kalataloudellisten yhteistyöryhmien työhön. Työnkuvaan kuului merkittävässä määrin myös yhteistyö viranomaistahojen kanssa erilaisissa kalataloudellisissa hankkeissa. Toiminnanjohtaja osallistui ProAgria Keski-Pohjanmaa ry:n johtoryhmätyöskentelyyn.

Vuoden 2023 kalatalousneuvontahankkeessa Kalatalouden Keskusliitto ja sen jäsenjärjestöt, mukaan lukien Keski-Pohjanmaan kalatalouskeskus, tarjosivat kalatalousalueille ja osakaskunnille toiminnanohjausta, kertoivat kalastaville kansalaisille kalastuslainsäädännön ja valtakunnallisten kalastusstrategioiden sekä kalastonhoitomaksukertymän vaikutuksista käytännön kalatalouden hoitoon sekä toimivat kalastusharrastuksen ja kalastusmahdollisuuksien edistäjinä. Hankehakemuksessa ja -päätöksessä mainitut tehtävät hoidettiin asianmukaisesti ja niistä laadittiin määräajassa raportit.

Keski-Pohjanmaan kalatalouskeskuksessa tehty työaika jakautui siten, että maa- ja metsätalousministeriön myöntämän neuvontahankkeen toteuttamiseen käytettiin noin 30 % työajasta, hanketoimintaan 2 % ja laskutettavaan palvelutoimintaan noin 45 % työajasta. Kalatalouskeskuksen ja ProAgria Keski-Pohjanmaan hallintoon kului työajasta 23 %.

Kalatalouskeskus toteutti Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry:n Viisasta Vesiensuojelua -hanketta yhtenä yhteistyökumppanina. Hanke päättyy 30.6.2024.

Johtokunta

Puheenjohtaja

Mauno Korhonen, Sievi

Jäsenet

Sakari Lätti, Lohtaja (MTK),
varapuheenjohtaja
Veli-Antti Polvilampi, Perho
Mika Yli-Soini, Kaustinen
Ritva-Liisa Nisula, ProAgria
Keski-Pohjanmaa
Juha Yli-Korpela, Kannus
Tero Savela, Reisjärvi
Eemeli Koivisto, Lestijärvi

Varajäsenet

Janne Jylhä, Ullava
Marko Virkkala, Toholampi
Kari Kero, Sievi

*Eero Hakala ja Elina Pusaa toiminnanjohtaja-
vaihtajaisissa. Kuva: Ritva Karri*

Kalatalouskeskuksen vuosikokous pidettiin 11.4.2023 Halsualla. Johtokunta koontui vuoden 2023 aikana neljä kertaa. Kalatalouskeskuksen toiminnanjohtajana on toiminut Eero Hakala vuodesta 1993 marraskuun loppuun 2023. Uutena toiminnanjohtajana aloitti syyskuun 2023 alusta Elina Pusaa.

Keski-Pohjanmaan Kalatalouskeskus on jäsenenä Kalatalouden Keskusliitossa. Kalatalouskeskus vastasi käytännössä Perhon-, Lesti- ja Kalajokilaaksojen kalataloudellisesta neuvonta- ja edunvalvontatoiminnasta.

Kalavesien hoito ja kalanviljely

Elina Pusaa

Kalakantojen hoitotyö jatkui alueella mäti- ja pienpoikasten kasvatus- ja istutustoimin. Kalatalouskeskus osallistui virtavesien kalatalousselvityksiin muun muassa toteuttamalla sähkökalastuksia, tilausperusteisesti kalataloudellisia kunnostussuunnitelmia sekä muita hanketehtäviä.

Kalatalouskeskus vastasi Keski-Pohjanmaan kalatalousalueen hallinnassa olleen Lestijoen kalanviljelylaitoksen ylläpidon tarkkailusta ja hoidosta.

Kalatalouskeskus avusti asiakaskuntaansa istutustapahtumis-

sa, joissa toimitettiin maakunnan vesiin kalaa. Toimialueen kalatalousyhteisöjen tarpeisiin välitettiin pääasiassa onkikoista kirjolohta.

Tiedotus- ja koulutus-toiminta sekä edunvalvonta

Jäsenistöä laajemmalle kalatalousyhteisö ja -toimijajoukolle välitettiin paikallisin maustein Kalatalouden Keskusliiton Ahvenposti-tiedotteita. Lisäksi tuotettiin omia jäsenistölle suunnattuja tiedotekirjeitä. Kalatalouskeskus viestitti kalatalouden ajankohtaisasioita kaikissa neljässä ProAgria Keski-Pohjanmaan Tiedotuslehdessä vuonna 2023. Neuvoja kävi alustajana tai esitelmöitsijänä osakaskuntien kokouksissa.

Yhteistyössä eri järjestöjen kanssa järjestettiin koululaisten kalastus- ja luontotapahtuma keväällä.

Kalatalouskeskus hoiti Keski-Pohjanmaan kalatalousalueen toiminnanjohtajatehtävät ja järjesteli siihen kuuluvan koustoiminnan sekä toimi käytännössä kalatalousalueen edustajana Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan kalataloudellisessa yhteistyöryhmässä.

Toiminnanjohtaja osallistui valtakunnallisen Vesistökuunnostusverkoston järjestämiin verkkoseminaareihin sekä maa- ja metsätalousministeriön järjestämään Kalastuslakiseminaariin. Lisäksi osallistuttiin muuhun kalatalouden sidosryhmätyöhön, edunvalvonta- ja neuvontayhteistyöhön.

Elina Pusaa

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Piirijohtokunta 2023

Puheenjohtaja

Anu Karhukorpi, Halsua

Varsinainen jäsen

Minna Aho, Reisjärvi
Jonna Korkiakangas-Sahipakka, Perho
Satu Lappi, Lestijärvi
Anna Niemelä, Kokkola (Lohtaja)
Riikka Rekilä, Kokkola (Lohtaja)
Marjo-Riitta Pajala, Kokkola (Kälviä)
Raija Virta, Kalajoki (Himanka)
Ritva-Liisa Nisula, ProAgria Keski-Pohjanmaa

Varajäsen

Tunkkari Karoliina, Veteli

Varajäsen

Kirsi Halonen, Reisjärvi
Tarja Huopana, Perho
Tuula Tervämäki, Toholampi
Piia Palola, Kokkola
Anu Saariaho, Kokkola (Lohtaja)
Kaija Polso, Toholampi
Seija Isokääntä, Kalajoki

Toimihenkilöt 2023

Toiminnanjohtaja	Kirsi Varila (50 % työaika)
Ruoka- ja ravitsemusasiantuntija	Niina Vihelä
Maisema- ja ympäristöasiantuntija	Anu Ainasoja

Toiminnanjohtajan toimi on ollut vuoden 2022 alusta lähtien puolipäiväinen. Kirsi Varila toimii sekä Keski- että Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten toiminnanjohtajana. Yhteistyö Keski- ja Etelä-Pohjanmaan piirikeskusten välillä toimii hyvin ja yhteistoimintaa on paljon.

Järjestötyö

Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten Sense-jäsenrekisterissä oleva jäsenmäärä toimintavuonna oli 1649 henkilöä ja yhdistysten määrä 60 kappaletta. Järjestön tapahtumiin osallistui yhteensä lähes 1000 henkilöä. Facebook- ja Instagram-viestintä on aktiivista ja päivityksiä tehdään viikoittain ajankohtaisista aiheista. Lisäksi julkaistaan kuukausittain MKNn uutiskirje. Maa- ja kotitalousnaisilla on neljä kertaa vuodessa ilmestyvässä ProAgrian Tiedotuslehdessä vakioaukeama ajankohtaisille asioille sekä takasivu Maaseudun naisia -artikkelille.

Vuosi 2023 oli Maa- ja kotitalousnaisten Keskukseen juhlavuosi, jota pidettiin yllä myös piirikeskuksen toiminnassa. Jäsenistölle järjestettiin kevätretki Varsinais-Suomeen Suomi kutsuu kylään -teemalla sekä Virkisty vesillä -risteily Kekrihengessä syksyllä 2023. Kesäretkelle osallistui 24 hlöä ja risteilylle osallistui 42

Kesäretkellä. Kuva: Kirsi Varila

hlöä. Marraskuussa oli Jyväskylässä Maa- ja kotitalousnaisten 90 v. juhlatilaisuus, johon järjestettiin yhteiskuljetus.

Vuoden 2023 maa- ja kotitalousnaisiksi valittiin Aino Niskakoski Reisjärven Leppälahden Maa- ja kotitalousnaisista. Vuoden 2023 maisematekokilpailun voittajaksi valittiin Esa Ruuskan Kytöturpeen kosteikko Halsualta.

Toimintavuonna tapahtumia on ollut huomattavasti edellisvuosia enemmän. Koronan vaikutukset näkyvät kuitenkin vielä mm. jäsenistön aktiivisuudessa. Monet yhdistykset passivoituivat koronavuosien aikana ja siitä on vaikea palata entiseen, varsinkin kun jäsenistö ikääntyy koko ajan. On iso haaste saada uusi jäseniä mukaan toimintaan.

Suomalaisen ruuan sankaritarinat

Toimintavuonna edistettiin Maa- ja kotitalousnaisten juhluvuoden teemaa MKN 90 vuotta tiennäyttäjänä. Vuoden aikana laadittiin neljä ruoka-aiheista blogikirjoitusta aiheista silakka, versojen kasvatusta, piknik ja jouluruuat. Blogitekstejä jaettiin myös valtakunnallisissa somekanavissa. Jäsenistölle järjestettiin neljä ruokakurssia. Lisäksi kahdessa alakoulussa pidettiin säännöllisiä kokkausiltoja kevätlukukauden aikana. Erilaisia ruokakasvatukseen liittyviä luentoja ja infotilaisuuksia pidettiin n. 10 kpl. Lisäksi oltiin mukana alueellisissa työryhmissä.

Ilmastomyönteinen ja kestävä yhteiskunta

Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten työ ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja kestävästi kehityksen edistämiseksi jatkui toimintavuonna. Maisemapalveluissa toteutettiin kosteikkojen hoitosuunnitelmia, perustamisneuvontaa, ympäristöjärjestelmien auditointeja sekä infoja ja koulutuksia.

Monimuotoinen luonto

Maiseman- ja luonnonhoidon palveluissa tuotiin toimintavuonna esille luonnon monimuotoisuuden merkitystä. Työtä tehtiin viljelijöiden, koulujen, päiväkotien, kuntien, kaupunkien ja seurakuntien kanssa.

Etelä-Pohjanmaan MKN-maisemapalvelun kanssa järjestettiin uusniittyjen perustamiseen liittyvä

Niina Vihelä
kokkauspuuhissa.
Kuva: Ritva-Liisa Nisula

webinaari. Uusniittyjen perustamisesta pidettiin infotilaisuudet Keski-Pohjanmaan koulutusyh-tymän Kannuksen ja Kokkolan yksiköissä.

Kansainvälisen maisemapäivän 20.10.2023 maisemakävely järjestettiin Himangalla Sautinka-ri-Raumankari alueella.

Suomi kutsuu kylään

Toiminnansuunnittelukäyntejä tehtiin Kalajoelle ja Reisjärvelle. Sidosryhmien kanssa on oltu mu-kana järjestämässä erilaisia tapahtumia mm. hävikki- ja 72 h varautuminen -teemoilla. Maa- ja kotitalousnaiset olivat järjestämässä Ollikkala-maatalousnäyttelyä elokuussa 2023. Maa- ja ko-titalousnaisilla oli alueella kaksi kahvilapistettä ja niitä hoitamassa oli myös paikallisia maa- ja kotitalousnaisia. Lähiruokapäivänä MKN näkyi Kalajoen Tyngän maalaismarkkinoilla.

Hankkeet

Viisasta vesiensuojelua 1.3.2022–30.6.2024

Hankkeen hallinnoijana toimii Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry. Muut hanketoteuttajat ProAg-ria Etelä-Pohjanmaa ry / MKN EP, ProAgria Keski-Pohjanmaa ry / MKN KP, ProAgria Österbottens Svenska Lantbrukssällskap r.f., Suomen Metsäkeskus (SMK) ja Luonnonvarakeskus (LUKE).

Pohjanmaan makuarteet 1.10.2022–30.9.2023

Hankkeen hallinnoijana toimii Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä (KPEDU) ja hankekumppanina on ProAgria Keski-Pohjanmaa ry / Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset.

Viestintä

Viestintää tehtiin seuraavissa kanavissa

- Uutiskirje kuukausittain, ajankohtaisia teemoja ja tapahtumia
- Facebookissa päivityksiä viikoittain
- Instagram-kuvat ja videot
- Maaseudun naisia ja MKNn ajankohtaista -palstat ProAgria Keski-Pohjanmaan Tiedotuslehdessä
- Paikallislehdissä ja -radiossa ajankohtaiset teemat.

Kirsi ja Niina Ollikkalamessuilla 2023. Kuva: Kirsi Varila

Tuloslaskelma

Rahayksikkö EURO

	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Tuotot		
Valtion määräraha	376 401	344 888
Hanketoiminta	61 885	58 195
Palvelutuotot	1 861 530	1 785 068
Muut toiminnan tuotot	46 039	25 909
Tuotot yhteensä	2 345 855	2 214 061
Kulut		
Henkilöstökulut	-1 653 767	-1 608 242
Poistot	-28 902	-17 236
Muut kulut	-935 532	-927 487
Kulut yhteensä	-2 618 201	-2 552 964
Varsinaisen toiminnan tulos	-272 346	-338 904
Varainhankinta	36 495	44 503
Sjoitus- ja rahoitustoiminta	44 193	35 851
Tuloverot	-18 688	-14 831
Tilikauden tulos	-210 346	-273 381

Talouden tunnusluvut

Tase

Rahayksikkö EURO

	31.12.2023	31.12.2022
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet	69 304	39 098
Aineelliset hyödykkeet	53 827	22 458
Sijoitukset	31 750	25 500
Pysyvät vastaavat yhteensä	154 881	87 056
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset	292 047	418 750
Rahoitusarvopaperit	882 585	1 020 073
Rahat ja pankkisaamiset	86 674	149 265
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	1 261 305	1 588 088
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 416 186	1 675 145
VASTATTAVAA		
Oma pääoma	945 494	1 155 840
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	1 155 840	1 429 220
Tilikauden tulos	-210 346	-273 381
Oma pääoma yhteensä	945 494	1 155 840
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma	40 474	0
Lyhytaikainen vieras pääoma	430 219	519 305
Vieras pääoma yhteensä	470 693	519 305
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 416 186	1 675 145

Keski-Pohjanmaa

ProAgria Keski-Pohjanmaa ry

Puhelin 040 5211 735

etunimi.sukunimi@proagria.fi

www.proagria.fi/kp

Toimisto avoinna 9-15

Valtakunnallinen palvelupuhelin avoinna ma-to 9-15 044 4209 000

Hallintopalvelut

Johtaja Ritva-Liisa Nisula	040 5849 550
Talouspäällikkö Marju Erkkilä	050 3402 633
Kehityspäällikkö Jouni Ingalsuo	040 5525 781
Pohjoisen alueen palvelupäällikkö Juha Nivala	040 8610 641
Eteläisen alueen palvelupäällikkö Anna-Riitta Leinonen	040 0168 647
Viestijä Ritva Karri (myyntireskontra, viestintä, järjestö)	040 5234 113
Taloussihteeri Saira Sulonen (laskutus, ostoreskontra)	040 5443 460

Maaseutuneuvonnan asiantuntijapalvelut

Tuotoseuranta

- näytteenotot, koelypsyt, asemantestaukset, robotti-
maitojen tallennukset, viivakoodien opastukset

Armi Hotakainen	040 0644 261
Charlotta Hästbacka	050 5939 094
Katja Kellokoski	040 8492 870
Jonna-Minna Lassila	044 4863 077
Kirsi Leppikorpi	040 0367 656

Energianeuvonta Jari Tikkanen 040 0162 147

EU-tuet Jarmo Karhula 044 5212 210

Kannattavuuskirjanpito Seija Roimela 040 8479 740

Kasvinsuojeluruiskujen testaus

Jouni Huhtala	040 5123 703
Jarmo Karhula	044 5212 210

Kasvinviljelyneuvonta

Sari Harju (nurmet)	040 5234 114
Jouni Huhtala	040 5123 703
Heli Kallioinen	050 4307 661
Taneli Rahja (kasvinviljelyn talous)	040 6845 111
Jari Tikkanen (luomu ja luomukoulut.)	040 0162 147
Tero Ävist	041 7310 398

Kasvinsuojelukoulutukset

Jouni Huhtala	040 5123 703
---------------------	--------------

Kotieläinneuvonta ja ruokinta

Anna-Riitta Leinonen	040 0168 647
----------------------------	--------------

Lammas- ja vuohitilojen neuvonta

Milla Alanco-Ollqvist	040 7060 558
Sini Sillanpää	043 8250 526

LEAN, HR ja rekrytointi Liisa Koskela 050 5120 615

Luomukotieläinneuvonta

Seija Roimela	040 8479 740
---------------------	--------------

Luonnonmukainen tuotanto, EU-tukineuvonta

Jari Tikkanen	040 0162 147
Seija Roimela	040 8479 740

Lypsyrobotineuvonta Sonja Pyykölä	043 8254 282
Maatilojen talousneuvonta, budjetointi, omistajanvaihdokset	
Heikki Ojala	040 5342 166
Jouni Huhtala	040 5123 703
Teemu Kinnunen	050 3100 827
Matias Parpala	043 8254 283
Juha Nivala	040 8610 641
Neuvo-palvelut Jari Tikkanen	040 0162 147
Robottilypsyn kehitysohjelma	
Sonja Pyykölä	043 8254 282
Katja Kellokoski	040 8492 870
Sikatilat Ari Nopanen	040 0432 582
Viljakaupan tarkkailu Jouni Huhtala	040 5123 703
Viljelijöiden työterveyshuolto	
Sari Harju	040 5234 114
Liisa Koskela	050 5120 615
Yritysjohdaminen ja laatuasiat Liisa Koskela	050 5120 615
Ympäristöneuvonta, ympäristötukiasiat Jari Tikkanen	040 0162 147

Kalatalouskeskus

Toiminnanjohtaja Elina Pusaa	050 3094 861
------------------------------------	--------------

Maa- ja kotitalousnaiset

Toiminnanjohtaja Kirsi Varila	040 1964 434
Ruoka- ja hyvinvointiasiantuntija Niina Vihelä (toimivapaalla)	
Ruoka- ja ravitsemusasiantuntija Miina Aronen	043 8254 281
Maisema- ja ympäristöasiantuntija Milla Siltanen	043 8254 284

Strategiasuunnittelu

Heikki Ojala	040 5342 166
Liisa Koskela	050 5120 615

Tilitoimistopalvelut

Maatalous- ja metsätalousasiakkaita palvelevat kirjanpito-,
kuukausi-ilmoitus- ja palkanlaskenta-asioissa:

Minna Ketola	050 4063 975
Teemu Kinnunen	050 3100 827
Seija Roimela	040 8479 740
Milla Siltanen	043 8254 284

Yritysassiakkaita palvelevat kirjanpito-,
kuukausi-ilmoitus- ja palkanlaskenta-asioissa:

Minna Ketola	050 4063 975
Milla Siltanen	043 8254 284

Ruokinnan ohjauspalvelut ja täsmäpalvelut kotieläintiloille

Sari Harju	040 5234 114
Anna-Maarit Hollanti	040 5234 116
Charlotta Hästbacka	050 5939 094
Jarmo Karhula	044 5212 210
Katja Kellokoski	040 8492 870
Sanna Luostarinen	0400 974 165
Johanna Malinen	041 7310 913
Elina Orjala	0400 260 575

ProAgria

Keski-Pohjanmaa

ProAgria Keski-Pohjanmaa ry

Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
Puhelin 040 5211 735
Valtakunnallinen palvelunumero 044 4209 000
etunimi.sukunimi@proagria.fi
www.proagria.fi/kp

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset

Toimimme osana ProAgria Keski-Pohjanmaa ry:tä
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
Puhelin 040 1964 434
etunimi.sukunimi@maajakotalousnaiset.fi
www.maajakotalousnaiset.fi

Keski-Pohjanmaan
KALATALOUSKESKUS

Keski-Pohjanmaan Kalatalouskeskus

Toimimme osana ProAgria Keski-Pohjanmaa ry:tä
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
Puhelin 040 5211 735
Valtakunnallinen palvelunumero 044 4209 000
etunimi.sukunimi@proagria.fi
www.proagria.fi/kp/kalatalouskeskus

